

■ Schôn Gekwakt werd vorig jaar tweede met deze combinatie. De wagen heeft de typisch gloeiende opbouw, met lage poppen vooraan en een grote laatste pop op het eind. De wagens toeren vaak boven de huizen uit. foto's hofphotograaf Jan van Ballegoij

O In de Schaijke optocht valt geen prijzengeld te verdienen. Er wordt louter meegedaan voor de eer. De bouwkosten van de wagens worden door de deelnemers gedragen.

1.111

Het aantal deelnemers aan de optocht in Schaijk varieert jaarlijks tussen de 1.000 en 1.200. Voor het gemak wordt gesteld dat het er 1.111 zijn. Het dorp telt zo'n 7.000 inwoners.

1958

In 1957 kwamen enkele Schaijkenaren enthousiast terug van het carnaval in Den Bosch. Besloten werd een eigen carnavalsvereniging te stichten. 1958 was het geboortjaar van 't Moesland.

4.500

CV Schôn Gekwakt heeft dit jaar een budget bijeengebracht van 4.500 euro voor de optocht. Dat budget is vergelijkbaar met dat van andere grote carnavalsgroepen in Schaijk.

Carnaval in Schaijk, besloten eredivisie voor en door eigen mensen

Carnaval, meer nog het wagenbouwen, zit in de genen van Schaijk. Heel het dorp is er mee bezig. Hoe is toch de 'Schaijke School' ontstaan?

door Peter van Erp

In Schaijk hebben ze geen bloed in hun aderen. Maar latex en behangselplak. Van kindsaf al. Columnist Eric Alink beschreef het eerder al in het Brabants Dagblad-magazine Bont. Het carnavalsgevoel wordt van generatie op generatie gecultiveerd. En dan vooral het bouwen van de pralwagens. De optocht is indrukwekkend, elk jaar weer. Van de zeventuizend inwoners van Schaijk zijn er meer dan duizend een groot deel van het jaar bezig met carnaval, vooral met het ontwerpen en bouwen van wagens. Ooit, in 1957, afgekeken van Den Bosch, nu uitgegroeid tot een ongekend spektakel. Elk jaar weer. Van tanend enthousiasme voor het carnaval is in Schaijk geen sprake. Het is topsport, het bouwen van die wagens. Er is een eigen manier van bouwen, de Schaijke School zou je het kunnen noemen. Tientallen vriendenclubs zijn er maandenlang zoet mee. De optocht van het Moesland, zoals Schaijk met carnaval heet, staat op eenzame hoogte. En dat weten ze. Andere optochten? Daar wordt hier niet eens over gesproken. Het wordt door buitenstaanders wel eens aangezien voor arrogantie, maar Schaijk is wat dat betreft alleen met zichzelf bezig. Voor de optocht gelden een heleboel geschreven en ongeschreven regels. De belangrijkste is dat alles Schaijks is. Hier geen parade van buitendorpse pracht en ook geen gekochte wagens. Schaijk doet alles

op eigen kracht. Zuipkarren? Het idee alleen al! Als je de risee van het dorp wilt worden, dan moet je met zo'n vierkante bouwkeet en een bak herrie aan de start verschijnen. Of een tractor voor je wagen zetten. Nog voor je het parcours hebt bereikt sta je aan de kant. Gegarandeerd. In Schaijk worden alle wagens met mankracht voortbewogen en alle bewegende delen op de wagen worden ook handmatig op gang gebracht en gehouden. Wie ooit heeft beslist dat het allemaal zo moet? Henk van Ras, algemeen bekend als de historicus van het Moesland, kan het niet zeggen. „Het is erin gegroeid. Jarenlang was de optocht een combinatie van handgeduwde wagens en wagens met een trekker ervoor. Sinds de jaren tachtig zijn de tractoren verdwenen. Zeker zo mooi.“ Het begint al op de basisschool. Vanaf groep 8 is deelname aan de jeugdoptocht op zondag een *must* voor de kinderen. Er worden clubjes gevormd die veelal tientallen jaren bijeen klitten. Die clubjes proberen elkaar de loef af te steken, maar zeker ook hoger te eindigen dan de kersverse clubs van de andere basisschool in Schaijk. In die pioniersjaren brengen volwassenen de jeugd de kunstjes van het bouwen bij. Inzet is een plek in de top drie van de jeugdoptocht. Alleen dan mag je een eronde meerijden in de grote optocht op maandag. Prijzengeld is er niet voor de deelnemers. Winnen van de grote optocht is voor de meeste Schaijkenaren een bijna onbereikbare droom. De duizenden euro's die aan ma-

teriaal zijn besteed en de talloze uren lasen, plakken en schilderen in een tochtige schuur: het is allemaal voor de hoogste eer. „Als na afloop de prijsuitreiking begint, kun je je jas ophangen aan de spanning en de vibratie in de zaal“, weet Wouter Spijkers, tegenwoordig voorzitter van de optochtcommissie, maar daarvoor jarenlang fanatiek wagenbouwer. In 2001 haalde hij met zijn groep Moi Gekloi eindelijk de eerste prijs. „Daarvoor waren we zes keer tweede geworden. Ziek waren we ervan. Uiteindelijk besloten we alles uit de kast te trekken. Het thema dat we kozen werd rigoreus doorgetrokken.“ Het fanatisme dat was voortgevoeld uit jarenlang decepties leidde tot een nieuwe norm in de Moeslandse optocht. Moi Gekloi had de lat weer een streepje hoger gelegd en iedereen die maar kans wilde maken op de titel moest zich daarop richten. Ruim een decennium verder is Rob van der Zwaluw van Schôn Gekwakt bezig om nieuwe grenzen op te zoeken. Poppen die om hun as draaien zijn er bij de vleet. Van der Zwaluw bouwt een 5,5 meter hoge draak die voorover duikt en een radslag van 360 graden maakt. „De kunst is om hem zo uitgebalanceerd te krijgen dat ik hem met één vinger rond kan gooien. Dat gaat lukken“, stelt de bouwmeester van Schôn Gekwakt zelfverzekerd. De 23-jarige student bouwtechnische bedrijfskunde heeft het wagenbouwen als belangrijkste hobby. „Ongeveer een maand na de optocht begin ik al te denken en te tekenen aan onze volgende wagen. Tegen de herfstvakantie begint het echte bouwen. Dan zit ik vier avonden in de week in deze schuur. In de laatste twee maanden wordt

dat elke avond en in de weken voor carnaval ben ik hier elk vrij uur bezig.“ In de schuur is een complete productielijn opgezet. Van der Zwaluw last stalen frames, de skeletten van de figuren die verder met gaas worden gevormd. Twee lagen geplakt papier vormen de huid. Daarna gaan de poppen in het verwarmde drooghok, om ten slotte beschilderd te worden. Het hele proces kan met een stuk of vijf fanatieke bouwers worden voltooid. De overige 25 leden van Schôn Gekwakt zijn er vooral voor de sport, de gezelligheid en voor uitvoerende taken tijdens de optocht. De creaties van Schôn Gekwakt zouden in meer duurzame vorm niet misstaan in de Efteling. Zonde om zulke mooie dingen maar bij één optocht te laten zien. Toch? Misschien wel. Maar geen mens in Schaijk piekert erover om met een wagen buitendorps te gaan. Zelfs de Halvastenoptocht - eerst in Zeeland, tegenwoordig in Oss - in de regio laten de Moeslanders steevast passeren. Wagens worden ook niet verkocht aan derden. Net zo min als dat je een wagen koopt. Alles wordt voor en door Schaijk gebouwd. Op carnavalsmaandag mag heel de wereld komen kijken naar de resultaten, op dinsdagochtend kan tijdens de 'Gaopmerrege' op het Europeplein nog een laatste blik worden geworpen op alle wagens en daarna verdwijnen alle niet herbruikbare onderdelen in de container. De structuur van hechte carnavalsclubs heeft het Schaijke carnaval tot grote hoogte opgestuwd. Bert van Hoof, lid van de optochtcommissie, ontken de nadelen niet. „Als je niet bij een van de clubs bent aangesloten, heb je hier in het feestgedruis weinig te zoeken. Ik heb het zelf ondervonden. Ik kom van oorsprong uit Uden en toen ik hier het eerste jaar met mijn vrouw carnaval ging vieren, stonden we alleen aan de bar. Ik vond er geen fuck aan.“ Henk van Ras geeft ruitertlijk toe dat het carnavalsfeest in Schaijk niet openstaat voor buitenstaanders. „Maar als je er eenmaal bijhoort wil je ook nergens anders meer heen.“

Als je niet bij een van de clubs bent aangesloten, heb je hier in het feestgedruis weinig te zoeken
Bert van Hoof, lid optochtcommissie

DE (ONGESCHREVEN) REGELS VAN DE SCHAIJKSE SCHOOL

- Net als in andere carnavalsoptochten gelden in Schaijk een aantal regels voor deelnemers. Die betreffen met name maximale hoogte en breedte van de wagens en alcoholgebruik.
- Kenmerkend voor Schaijk: gemotoriseerde voertuigen zijn niet toegestaan. Alles wordt door menskracht voortbewogen en aangedreven.
- De grote wagens kennen een gloeiende opbouw. Van voren ogen de wagens als een heuvel van bewegende poppen. De wagens worden begeleid door loopgroepen.
- Die poppen hebben meestal grote witte oogvlakken en mondopeningen, gemarkeerd door bolle wenkbrauwen en lippen.
- Poppen worden in Schaijk mat afgewerkt. Vernis wordt niet gebruikt.

■ Ut Nauwt Nie werd vorig jaar vijfde met deze kleurrijke postkoets. Goed te zien is dat de wagen met duwstangen wordt voortbewogen. De poppen worden ook met de hand bewogen.

Optochten kleurrijk online op bd.nl/oost

- Natuurlijk ontbrak de optocht van Schaijk zelden in de berichten en fotoreportages die fotografen, verslaggevers en medewerkers van het Brabants Dagblad de afgelopen jaren maakten tijdens de carnavalsdagen. Op bd.nl/oost daarom een kleurrijk fotoalbum met beelden van de Schaijke optocht van de laatste jaren.
- Elk dorp en iedere stad heeft zijn eigen prins, adjudant en raad van elf. Maar welke raad van elf zou bij uitstek geschikt zijn om in deze periode de hèle regio op feestelijke wijze te besturen? Stuur ook uw favoriete raad in via bd.nl/oost.
- Voor het overige carnavalsnieuws naar